

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ – АКТУЛЬНИЙ ТРЕНД ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ****Озерова Л.А.**

викладач

*кафедри географії, геодезії та землеустрою**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**м. Умань, Україна**<https://orcid.org/0000-0001-7802-7068>***DIGITALIZATION OF MODERN EDUCATION IS A CURRENT TREND IN THE PROFESSIONAL
TRAINING OF FUTURE GEOGRAPHY TEACHERS****Ozerova L.**

teacher

*head of the department of geography, geodesy and land management**Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University**Uman, Ukraine**<https://orcid.org/0000-0001-7802-7068>***Анотація**

Актуальність. У міру розвитку суспільства, теорії та практики освіти дедалі більше зростають вимоги до педагога. Якщо раніше на перший план виходили такі якості як творча активність, новаторство, інноваційність, то сьогодні від сучасного педагога чекають цифрової грамотності, володіння цифровими технологіями, методичними прийомами включення девайсів у освітній процес тощо.

Поряд з оборонним сектором, економікою, наукою і культурою реформування потребує й галузь освіти, на яку також мають вплив загальноцивілізаційні процеси глобальної інтеграції. Зміни в системі вищої освіти України, безперечно, пов'язані з поширенням ідей інтеграції навчальних систем різних країн, зі змінами в стратегіях процесу підготовки майбутніх фахівців, з необхідністю розроблення нових науково-методичних, психолого-педагогічних, соціально-культурних підходів щодо його організації та здійснення.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти впродовж двох десятиліть є впровадження цифрових технологій, що забезпечують подальше вдосконалення процесу навчання, доступність та ефективність освіти, підготовку до діяльності в цифровому суспільстві знань. Значні темпи інформатизації суспільства вимагають формування в майбутніх педагогів постійної готовності до навчання протягом життя, здатності до оновлення власних знань протягом короткого часу та вдосконалення власних компетентностей.

Abstract

As society, education theory and practice evolve, the requirements for teachers are increasingly growing. If earlier such qualities as creativity, innovation, and innovation were at the forefront, today a modern teacher is expected to be digitally literate, have mastery of digital technologies, and know how to incorporate devices into the educational process, etc.

Along with the defense sector, the economy, science, and culture, the education sector also needs to be reformed, as it is also influenced by the general civilization processes of global integration. Changes in Ukraine's higher education system are undoubtedly related to the spread of ideas of integration of educational systems of different countries, changes in strategies of the process of training future specialists, and the need to develop new scientific, methodological, psychological, pedagogical, social and cultural approaches to its organization and implementation. For two decades, the priority direction of education development has been the introduction of digital technologies that ensure further improvement of the learning process, accessibility and efficiency of education, and preparation for activities in the digital knowledge society. The significant pace of informatization of society requires the formation of future teachers' constant readiness for lifelong learning, the ability to update their knowledge in a short time and improve their competencies.

Ключові слова: цифровізація освіти, майбутні учителі географії, формування компетентностей, фахова компетентність, цифрова компетентність, цифрова трансформація, здобувачі освіти.

Keywords: digitalization of education, future geography teachers, competence development, professional competence, digital competence, digital transformation, students.

Постановка проблеми. Серед першочергових сфер та ініціатив цифровізації є поширення цифрової освіти, адже саме це – один із найбільш важливих напрямків покращення якості навчання. Тому

нині впроваджуються положення Концепції цифрової трансформації освіти і науки, та в першу чергу підготовки сучасного вчителя в умовах цифровізації освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цифрова трансформація освітньої галузі в Україні є ключовим засобом забезпечення широких можливостей навчання й розвитку особистості в умовах кризових явищ. Відповідно до закону України «Про освіту» [2], Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року, комплексне системне стратегічне бачення цифрової трансформації освіти відповідає засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56), а також пріоритетним напрямом та завданням цифрової трансформації на період до 2023 року, схваленими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 365–р.

Отже, нагальною є потреба осучаснення технологій фахової підготовки фахівців у вищій школі України, що передбачає зміни у меті, змісті, методах і формах організації навчання, а також його контролі і якості. Особливого значення процес цифровізації освіти стосується майбутній учителів географії, які не тільки самі мають опанувати нові технології, а й долучити учнів до їх результативного використання, передбачити ризики цифрового освітнього простору.

Саме тому професійна підготовка майбутніх учителів географії в умовах цифровізації освіти, формування в них цифрової компетентності та цифрової грамотності набуває значної актуальності.

Мета роботи. вивчити наявні результати цифровізації фахової підготовки майбутніх учителів географії в умовах цифрового суспільства.

Методика дослідження. Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використовується комплекс загальнонаукових методів: теоретичні, документацій, порівняння, статистичної.

Основні результати дослідження. Цифрові технології стрімко ввійшли у повсякденне життя кожної людини, а цифровізація освітнього процесу закладів вищої освіти стала трендом в освітній сфері. Причиною цьому стало те, що цифрова трансформація освітнього процесу сприяє насиченню фізичного простору закладу освіти електронно-цифровими пристроями, засобами, системами впровадження інформаційно-комунікаційних, хмарно орієнтованих технологій та технологій доповненої й віртуальної реальності, що безпосередньо зорієнтовано на підготовку висококваліфікованого фахівця в галузі освіти [3, с. 134].

Підвищення рівня та якості знань, формування компетентностей, зокрема, вміння здобувати інформацію та ефективно використовувати її у професійній діяльності, є основним завданням реформи освіти конкурентоздатної країни. Разом з тим, визначною особливістю сучасної вищої школи є розвиток фахової компетентності майбутніх учителів географії, творчості, конкурентоздатності, мобільності, здатності до самостійності, самовизначення та самоосвіти [1, с. 127].

Як відомо, цифрові технології є ефективним інструментом та засобом організації освітнього

процесу в умовах інформатизації суспільства та цифрової трансформації освіти. Адже саме з їх допомогою відкривається доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищується ефективність самостійної роботи здобувачів освіти, реалізуються інноваційні форми і методи навчання й виховання [6].

Варто зазначити, що використання цифрових технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів географії створює технологічний прорив у методології, організації та практичній реалізації освітнього процесу на всіх рівнях системи освіти; підвищує рівень загальної та професійної культури, спрощує процеси пояснення та контролю, налагоджує та розвиває комунікацію й співпрацю, сприяє самореалізації і самоствердженню майбутніх педагогів. Також, активне застосування цих технологій є способом організації діяльності здобувачів вищої освіти з метою активного, усвідомленого засвоєння навичок, підвищення мотивації, формування фахової компетентності. Таким чином, вважаємо, що підготовка майбутніх учителів географії в умовах цифровізації освіти потрібно приділяти особливу увагу [4, с. 11].

Термін «цифровізація» передбачає комплекс заходів щодо перетворення педагогічних процесів на основі впровадження в навчання і виховання інформаційної продукції, засобів, технологій [5, с. 129]. Майбутнім учителям географії в наш час (період війни) не достатньо володіти базовими цифровими навичками (підготовка текстових документів, презентацій, тестів тощо), вчитель повинен володіти інноваційними практиками для впровадження адаптивного, змішаного, дистанційного, хмарного, мобільного навчання тощо.

Звертаємо увагу на те, що у викладанні географії особливе місце займають карти. Майбутні учителі географії повинні активно використовувати їх під час професійної діяльності та безпосередньо удосконалювати власну фахову компетентність в умовах цифровізації освіти. Адже, можливості традиційних географічних карт істотно розширюють інтерактивні карти, як новий тип інтерактивних засобів навчання (сайти Scientific Vizualization Studio, World Wind, Інтернетсервіси Globe, Google Maps, Google Earth). Яскравим прикладом може послугувати комп'ютерна програма «Конструктор інтерактивних карт», що надає можливість кожному здобувачеві створювати інтерактивні карти і завдання. Головною перевагою такої програми є її інтерактивність: можна знайомитися з інформацією в будь-якому зручному для себе порядку й відкривати тільки необхідні матеріали.

У процесі підготовки майбутніх учителів географії актуально використовувати такі Інтернет-ресурси:

- геосервіси – Scientific Vizualization Studio, Earth Nullschool;
- веб-ресурси для поглиблення знань з географії – ATLAS for the END of the WORLD, Windy, Earth;
- онлайн-ігри для вивчення географії – Seterra, ClassMarker.

Традиційні географічні вміння набувають нового рівня при використанні просторових цифрових технологій (uDIG, QGIS, Whitebox GAT, GRASS GIS, Saga GIS, gvSiG, ILWIS, MapWindow GIS) [4, с. 12].

Висновки. Отже, впровадження у навчальний процес новітніх цифрових технологій забезпечуватиме ефективну фахову підготовку сучасного покоління майбутніх учителів географії до професійної діяльності в умовах цифровізації освіти.

Список літератури

1. Браславська О.В., Озерова Л.А. Формування цифрової компетентності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти. Проблеми підготовки сучасного вчителя, 2022. Вип. 1(25). С. 126–135.

2. Закону України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2457-20>.\ (дата звернення 22.01.2024).

3. Ковальчук В. І., Сорока В. В. Застосування інноваційних цифрових технологій у підготовці педагогів для сфери професійної освіти: монографія. Київ: Право, 2022. 249 С.

4. Часнікова О. В. Випробування часом: від концепції до реальної практики навчання географії в дистанційному вимірі. Географія та економіка в рідній школі, 2020. № 6. С. 8–13

5. Цюняк О. П. Використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів у закладах освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2019. Вип. 2(74), С. 128–133.

6. Digital in Ukraine. URL: <https://data-portal.com/digital-in-ukraine?rq=ukraine> (дата звернення 21.01.2024).